

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Zwolle, 27 februari 2023

Onderwerp: Ongevraagd advies beleid opvang Oekraïense vluchtelingen

Geacht College,

Professionals en inwoners van Zwolle bieden sinds begin van de grootschalige oorlog in Oekraïne, hulp en ondersteuning aan Oekraïense vluchtelingen. Er gaat veel goed. Denk daarbij aan:

- Burgerparticipatie; vanaf de start van de oorlog hebben allerlei inwoners zich met elkaar en met instanties ingezet voor vluchtelingen en mensen in Oekraïne.
- Travers en het Sociaal Wijkteam hebben kort nadat de eerste mensen in Zwolle werden opgevangen een gesprek georganiseerd met een afvaardiging van de Oekraïense gemeenschap om hen te vragen welke behoeftes zij hebben en wat de groep nodig heeft.
- Er was tekort aan geld bij opvanggezinnen om Oekraïense gasten te onderhouden daarop heeft het Diaconaal Platform hulp geboden.
- De Stadkamer heeft veel activiteiten opgezet met Oekraïners, dit hielp Oekraïners om te wennen aan de Nederlandse cultuur.
- De Fonteinkerk heeft een ontmoetingsplek geboden aan mensen van de gastadressen.
- Lokale organisaties stemmen het aanbod met elkaar af en betrekken elkaar steeds meer bij initiatieven.
- De organisatiestructuur van de opvang is goed ingericht en woonbegeleiders krijgen veel bijscholing. Ook zijn er native speakers in dienst bij de opvang.
- Er zijn bewonersraden opgestart in de opvang.

Hoewel de inzet groot is, constateren we diverse signalen en problemen. We gaan graag met u in gesprek over mogelijke oplossingen.

Opvang

De opvang is opgezet in de eerste weken en maanden sinds het begin van de grootschalige invasie in Oekraïne. De verwachting was toen dat de oorlog kort zou duren en dat de meeste mensen op korte termijn terug zouden gaan. De opvang was geschikt voor een korte periode. Nu de opvang langer duurt, blijkt dat de huidige vorm van opvang niet goed geschikt meer is. Er is weinig privacy, in sommige situaties worden meerdere mensen uit verschillende gezinnen in kleine kamertjes bij elkaar gehuisvest. Er is veel stress en er is de wens om een betere woonvoorziening te hebben. Vooral voor jonge kinderen is andere opvang belangrijk omdat er op dit moment vaak geen rust en regelmaat mogelijk is in de opvang. Er is tot laat in de nacht rumoer. Traumatische ervaringen in combinatie met een te kleine leefruimte spelen een

verzwarende rol. Fysieke ruimte en psychische ruimte is er nauwelijks doordat er te veel mensen langdurig in een kleine ruimte leven. De oorlog en opvang duurt langer en gaat naar alle waarschijnlijkheid nog heel veel langer gaat duren. Wij adviseren in te zetten op andere woonruimte met meer privacy met name voor gezinnen met jonge kinderen.

Integratie en leren van taal

Wij ontvangen signalen dat de aanpak van de gemeente gericht is op het afschermen van Oekraïners. De opvang Oosterenk en de Oekraïense school vormen een kleine Oekraïense wijk op een kantorenterrein. De situatie duurt langer dan eerst werd gedacht. Een soortgelijke situatie heeft destijds plaats gevonden bij de komst van de Molukse gemeenschap in Nederland. Ook hier werd gedacht dat het maar korte tijd zou duren en werd er niet of onvoldoende geïntegreerd in de plaatselijke gemeenschap. Wetenschappelijke onderzoeken hebben aangetoond dat dit grote schadelijke effecten heeft gehad, toen de situatie langer dan slechts enkele maanden duurde. Oekraïners geven aan graag meer contact te willen hebben met de Zwollenaren. Wij adviseren om in te zetten op mogelijkheden om te integreren en als gemeente daarin de verantwoordelijkheid te nemen. De geluiden vanuit de inwoners zijn positief om vanuit hun kant zich in te zetten voor de integratie van Oekraïense vluchtelingen. Wij adviseren om de vluchtelingen mogelijkheden te geven om vanuit hun kant te integreren in de Zwolse samenleving en daarbij te ondersteunen.

De meeste Oekraïners leren de Nederlandse taal via verschillende kleinschalige vrijwilligersinitiatieven. Hoewel de deelnemers dankbaar zijn voor de inzet van vrijwilligers is er behoefte aan een gestructureerde cursus Nederlands als tweede taal te kunnen volgen. Commerciële aanbieders zijn echter te duur.

Veel Oekraïners hebben werk gevonden. Het combineren van werk en het leren van taal blijkt lastig te zijn. Wij adviseren om professioneel taalonderwijs aan te bieden zodat zij Nederlands goed kunnen leren en dat deze cursus naast het werk kan worden gevolgd.

Medische zorg

Bij de opvanglocatie Oosterenk is een huisartsenpost ingericht. Oekraïense vluchtelingen die bij particuliere gezinnen opgevangen worden mogen daar geen gebruik van maken. Zij zijn aangewezen op medische zorg van de huisartsen van de gezinnen waar de vluchtelingen verblijven. Dit lijkt niet te functioneren omdat vluchtelingen worden verwezen naar de huisartsenpost Oosterenk.

Wij adviseren contact te leggen met de huisartsen in Zwolle en eenduidig beleid te voeren zodat duidelijk is waar Oekraïense vluchtelingen terecht kunnen wanneer zij een huisarts nodig hebben.

Psychologische zorg

Door de specifieke situatie waarin Oekraïense vluchtelingen verkeren (geen asielprocedure en dus geen uitzicht op de mogelijkheid om in Nederland te mogen blijven) ervaren veel mensen stress. Het lijkt een uitzichtloze situatie. Ze zijn onzeker over hun toekomst. Vaak gaat het om moeders met (jonge) kinderen waarvan de mannen in Oekraïne zijn gebleven. Aan de ene kant willen ze graag terug naar Oekraïne en naar hun mannen en aan de andere kant raken hun kinderen gewend aan Nederland en hopen ze hier te mogen blijven. Vooral voor de mensen uit de regio's die ernstig verwoest zijn door de oorlog of in bezette gebieden is het lastig om toekomstplannen te maken.

Mensen hebben veel trauma's ondervonden. Geschikte psychologische hulp is moeilijk vindbaar.

Er zijn Oekraïense psychologen beschikbaar in Zwolle die ingezet kunnen worden. Dit is echter onmogelijk via de officiële kanalen. We adviseren u vluchtelingen de mogelijkheid te bieden gebruik te laten maken van Oekraïense psychologen/ psychologen die de taal spreken. En de toeleiding via de SWT's te organiseren en te zoeken naar pragmatische oplossingen in deze.

Oekraïense school

Voor de kinderen in Zwolle en omgeving is er een Oekraïense school. Deze school wordt door Openbaar Onderwijs Zwolle gefaciliteerd. Men is blij dat er een school is waar de kinderen naar toe kunnen. Sommige kinderen wonen echter ver van de school vandaan. Ze vallen net buiten de mogelijkheid voor de schooltaxi, niet alle kinderen en ouders kunnen goed fietsen. Gebruikmaken van het openbaar vervoer is kostbaar. Wij adviseren te kijken naar mogelijkheden voor deze kinderen. Wellicht is het mogelijk om een uitzondering te maken en een schooltaxi toe te staan of gratis OV aan te bieden voor het vervoer naar en van school. Wellicht zouden deze kinderen ook een fiets kunnen krijgen en fietslessen door een vrijwilliger 'maatje' aangeboden kunnen krijgen zodat zij alsnog zelfstandig met of zonder ouders naar school kunnen fietsen.

Een ander punt is de integratie van de kinderen in de Zwolse samenleving. Wij adviseren om contact met Nederlandse kinderen te stimuleren. Dat kan via ontmoetingen tussen de scholen of tijdens naschoolse activiteiten. Het gebeurt af en toe wel, maar we adviseren om hier meer op in te zetten. Daarnaast adviseren we lokale partners zoals Travers, Wijz en Sportservice Zwolle te betrekken en de mogelijkheden van deelname aan sport en andere buitenschoolse activiteiten te stimuleren. Hierdoor kunnen contacten gelegd worden en kunnen sport en buitenschoolse activiteiten stress verlagend werken. Dit kan de ontwikkeling van kinderen ten goede komen.

Werk en vrijwilligerswerk

Wij zijn blij dat veel Oekraïense vluchtelingen aan het werk zijn. Echter signaleren we enkele punten die we graag met u delen. Er zijn nauwelijks plekken waar Oekraïners aan het werk zijn waar ze hun competenties goed zouden kunnen toepassen. Vaak zijn dat werkplekken waar hard wordt gewerkt, met onhandige werkroosters, laagbetaald (kortom de banen waar Nederlanders niet graag aan het werk gaan). Daardoor is er veel uitval. Doordat velen geen Nederlands of Engels spreken, lukt het vaak niet om überhaupt een baan te vinden. Mensen willen heel graag aan het werk of nuttig zijn voor de samenleving, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk. Sommige uitzendbureaus zijn gespecialiseerd om werk voor Oekraïners te vinden. Wij adviseren te stimuleren mensen op hun niveau aan werk te helpen, mensen te helpen om vrijwilligerswerk te vinden en of werkgevers aan te sporen om taalcursussen aan te bieden op de werkvloer. Er wordt nu door vluchtelingen veel vrijwilligersinzet gepleegd inzake hulpacties voor Oekraïne. Men zou graag ook vrijwilligerswerk willen doen om de Zwolse samenleving te helpen.

Mocht onze reactie aanleiding geven tot vragen of opmerkingen dan horen we dat graag.

Met vriendelijke groet,

Aljona Wertheim
Voorzitter Participatieraad Zwolle